

OCHRANA VOJSK A TÝLU SVAZU PROTI ZBRANÍM HROMADNÉHO NIČENÍ

Ochrana vojsk proti zbraním hromadného ničení je jedním z hlavních úkolů druhů zabezpečení bojové činnosti (operace). Vzhledem k možnostem nepřítele použít proti vojskům a týlu ve velkém rozsahu zbraní hromadného ničení, způsobit jimi značné ztráty a ohrozit splnění operačních a bojových úkolů, přerůstají opatření ochrany proti ZHN rámec zabezpečení operace a stávají se stále více součástí celého rozhodovacího procesu velitelů.

Zbraněmi hromadného ničení lze v krátké době způsobit u svazů a svazků hromadné ztráty živé síly, techniky a materiálu, zamořit rozsáhlé prostory radioaktivními, chemickými a biologickými látkami, vytvořit pásma boření, záplav a požárů. Z toho důvodu je nutné, aby velitelé a štáby všech stupňů věnovali ochraně vojsk a týlu proti ZHN potřebnou pozornost.

Cílem ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení je maximálně snížit jejich účinek, zabránit hromadnému zasažení vojsk a míst velení a tím zabezpečit splnění stanovených úkolů. Organizujeme je nepřetržitě, a to i v období vedení války pouze klasickými prostředky ničení.

Opatření ochrany vojsk proti ZHN můžeme rozdělit na aktivní a pasívní.

Mezi **aktivní opatření** patří především

ničení prostředků jaderného napadení nepřítele, jímž se snižují možnosti jaderných úderů nepřítele na vlastní vojska. Toto opatření je součástí komplexu boje s prostředky jaderného napadení. Organizuje je operační oddělení vševojskového štábu. K aktivním opatřením dále patří zjišťování parametrů jaderných úderů (ohnisek chemického a biologického napadení), radiální, chemický, biologický a ženiijní průzkum, varování vojsk (u divize může snížit ztráty o 20 až 30 %), rozptýlení vojsk a objektů týlu, využití ochranných vlastností terénu, nepravidelná změna prostorů rozmístění a maskování, ženiijní úprava prostorů, rozmístění vojsk a míst velení, úprava komunikací pro manévry, zajištění bezpečnosti živé síly při činnosti v zamořeném terénu, pásmech požárů a záplav, použití prostředků ochrany proti ZHN (individuálních a kolektivních), speciální očista vojsk a zvolení nejvýhodnějšího způsobu překonávání zamořených prostorů na nejvýhodnějších směrech.

K **pasívním opatřením** OPZHN patří kontrola radioaktivního ozáření a zamoření a dále hygienicko-protiepidemická a speciální profylaktická opatření.

Důsledné a **komplexní** plnění uvedených opatření ochrany vojsk a týlu proti zbraním hromadného ničení zabezpečuje udr-

žení bojeschopnosti vojsk a týlu při použití zbraní hromadného ničení nepříteli.

Co nejúčelnější **zplánování opatření OPZHN** je jedním z hlavních úkolů velitelů a štábů všech stupňů, a to jak v období přípravy operace (boje), tak i v jejím průběhu. Velitel osobně bezprostředně řídí a organizuje plnění opatření ochrany proti ZHN. Orgánem, který řeší ve smyslu pokynů velitele ochranu vojsk a týlu proti ZHN, je vševojskový štáb, který spolupracuje s politickým oddělením, náčelníky druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb. Opatření ochrany vojsk a týlu proti ZHN se na stupni armády zahrnují do plánu operace, plánu ochrany vojsk a týlu proti ZHN (viz **tabulku 1**) a podle odbornosti do plánů bojového použití druhů vojsk a do plánů zabezpečení operace. Podřízeným vojskům a týlu vydáváme nařízení pro OPZHN.

Velmi důležitým opatřením, plněným po hromadném použití ZHN nepříteli, je **obnovení bojeschopnosti vojsk a odstranění následků použití ZHN**. Oba úkoly spolu úzce souvisí a plní se souběžně.

Náplní **obnovení bojeschopnosti** jsou tato opatření:

1. Obnovení narušeného velení:
 - spojení s místy velení,
 - organizace práce míst velení ke shromáždění všech údajů o situaci,
 - přenesení velení na nevyřazená místa velení,
 - převzetí velení těch vojsk, jejichž místa velení byla vyřazena,
 - doplnění míst velení osobami a technikou,
 - rozvinutí míst velení a spojovacích uzlů v nových prostorech.

2. Zjištění situace v prostorech hromadného použití ZHN a její vyhodnocení:
 - početní stavy bojeschopných osob, bojové techniky, materiálu a prostředků velení a spojení,
 - stupeň ozáření živé síly,
 - posouzení bojeschopnosti vojsk a týlu,
 - vliv radioaktivního a chemického zamoření, boření, záplav a požárů na další bojovou činnost vojsk.

3. Uvolnění a obnova komunikací pro manévry.

4. Vyvedení vojsk a týlu z prostorů nebezpečného zamoření, pásem záplav a požárů.

5. Organizace smíšených odřadů:
 - vyvedení a soustředění nezasažených vojsk,
 - určení nových velitelů a příslušníků štábů,

— doplnění odřadů osobami, technikou a materiálem ze záložních doplňovacích útvarů a záloh,
— vytvoření smíšených odřadů a jejich bojové stmelení.

6. Doplnění vyřazených zásob materiálu.
7. Uprávnění úkolů vojskům.

Odstranění následků použití ZHN nepříteli zahrnuje tato opatření:

1. Průzkum ohnisek zasažení.
2. Záchraně práce v prostorech hromadných ztrát, a to:
 - vlastními silami zasažené jednotky,
 - sousedními jednotkami,
 - silami a prostředky nadřízeného velitele,
 - zásahem odřadů odstranění následků.

3. Léčebně odsunová opatření.
4. Úplná nebo částečná speciální očista vojsk.

5. Lokalizace a hašení požárů.
6. Obnovení ženiných staveb.
7. Speciální očista objektů, zásob materiálu, potravin a vody.
8. Izolace a karanténa vojsk zasažených biologickými zbraněmi.

9. Obnovení bojového ducha a stranickopolitické práce u zasažených vojsk.

Z výpočtu opatření k obnovení bojeschopnosti vojsk a odstranění následků použití ZHN vyplývá, že oba úkoly spolu úzce souvisí a plní se současně. Přitom obnovení bojeschopnosti zahrnuje celý **komplex** úkolů, které zabezpečují plnění bojových úkolů svazů a svazků.

Následky použití ZHN nepříteli odstraňují jednak nezasažení vojáci napadených útvarů a jednotek a podle situace i sousední jednotky. Organizovanou a kvalifikovanou pomoc však mohou poskytnout vytvořené speciální **odřady odstranění následků použití ZHN**. Tyto odřady vytváříme na stupni pluku, divize, armády a frontu. Na stupni pluku a divize organizujeme po jednom odřadu odstranění následků. Jeden odřad u divize může v centru jednoho jaderného výbuchu střední ráže (od 10 do 100 kt), nebo ve 2 centrech jaderných výbuchů malé ráže splnit úkoly za 4–6 hodin.

U vševojskové armády tvoříme zpravidla dva odřady odstranění následků. Jeden je určen trvale pro odstranění následků u zasažených míst velení, druhý je předurčen především pro odstranění následků

VELITELSTVÍ ARMÁDY

V Z O R

TAJNÉ

Výtisk číslo:

Počet listů: 4

Č. j.:

Schvaluji:

Velitel armády
(hodnost, jméno)
„ 197.

**PLÁN OCHRANY VOJSK A TÝLU ... ARMÁDY
PROTI ZBRANÍM HROMADNÉHO NIČENÍ V ÚTOČNÉ
OPERACI**

Cíl: Zachovat bojeschopnost hlavního úderného uskupení vojsk a práce schopnost týlu armády za podmínek použití ZHN nepřítele. Hlavní úsilí OPZHN soustředit při přípravě operace na prostory v průběhu operace na směr

Poř. číslo	Základní úkoly a opatření OPZHN	Použité síly a prostředky	Zodpovídá	Doba splnění úkolů
1	2	3	4	5
	I. Při přípravě operace			
1	Ochrana hlavního uskupení vojsk a týlu armády před účinky ZHN ve výchozím prostoru pro útok: – budování palebných postavení RVD a vojska PVO – budování míst velení – očkovaní vojsk – rozptýlení nekrytých zásob materiálu	ženijní jednotky, arb a plrp ženijní jednotky pro budování MV zdravotníci útvarů a jednotek TUZ, vševojskové svazky	NRVD, NPVO, NŽV NŽV NŽS	hlavní do záložní do do do
2	Způsob zjišťování parametrů jaderných výbuchů nepřítele, shromáždění a zpracování údajů o nich – zjištění parametrů jaderných výbuchů do hloubky km od státní hranice a v pásmu sousedů do km	– jednotky rchpž A – radiotechnické vojsko	NT NCHV, NPVO NOO	do do
3	Radiační, chemický, biologický a ženijní průzkum – vzdušný radiační průzkum od čáry na východ, prostor čís. 1 ve prospěch, prostor čís. 2 ve prospěch – pozemní radiační a chemický průzkum – zjištění radiační a chemické situace na armádních komunikacích – radiační, chemický a ženijní průzkum přepravišť – biologický průzkum	– od LA – teritoriální jednotky – rchpž A – od LA – od rchpž – od rchpž – od žpžv – od HEO – od rchpž A	NCHV NCHV NCHV NCHV, NŽV NŽS, NCHV	zahájit od ukončit do
4	Organizace varování vševojskových svazků a útvarů druhů vojsk, speciálních vojsk a týlu o napadení ZHN	všemi spojovacími kanály	NŠ, NSV	do
5	Organizace předání signálů o radioaktivním, chemickém a biologickém zamoření	všemi spojovacími kanály	NOO, náčelníci druhů vojsk, NT	do
6	Opatření k obnovení velení vojskům po hromadných úderech ZHN	– připravené VzMV záloha důstojníků	– zástupce NŠ – NSV	do
7	Předpověď ztrát osob, bojové techniky, výzbroje a materiálu, předpověď prostoru zamoření, boření, záplav a požárů	– operační oddělení – oddělení CHV, ŽV, TAO, VŠ, týlu	NOO	do

Poř. číslo	Základní úkoly a opatření OPZHN	Použití síly a prostředky	Zodpovídá	Doba splnění úkolů
1	2	3	4	5
8	Organizace průzkumu komunikací do prostorů vyvedení míst velení, druhých sledů a záloh armády	– jednotky ženijního vojska – jednotky chemického vojska	NOO	do
9	Odstraňování následků použití ZHN: – průzkum ohnisek zasažení ke zjištění situace po úderech ZHN – skupiny důstojnického průzkumu radiačního, chemického a ženijního průzkumu – úprava komunikací pro manévry, obnovení cest – záchranné práce a léčebně odsunová opatření – příprava úplné speciální čistoty a) pro místa velení armády b) pro arb, plrp c) pro armádní zálohy – očista vodních zdrojů a vody a) na místech velení b) ve zdravotnických zařízeních c) v PAZ – dezaktivace, odmoření a dezinfekce materiálu a dopravních prostředků v PAZ – dezaktivace, odmoření a dezinfekce terénu v prostorech míst velení, prostorech bojového rozmístění arb, plrp – dezinfekce terénu – hygienicko-protiepidemiologická a profylaktická opatření u TUZ A	– ze štábu A – od vojsk A – od ženijních jednotek – od vševojskových jednotek – od vševojskových jednotek, ženijních technických a zdravotnických jednotek – od jednotek CHV prcho prcho prcho ženijní jednotky A rrchpz, rchoT-A prot prot, silpr jednotka obsluhy a zabezpečení PAZ	NOO, NCHV NŽV NŽV NOO, NŽV NTAO, NT NCHV NŽV, NZS NCHV, NT NCHV, NT, NZS NŽV, NZO, NCHV NZS	do
10	Organizace doplnění vojsk osobami, technikou a materiálem	– záložní doplňovací útvar – zálohy A	NOO, NKO, NODO, NT AO NT	do
II. V průběhu operace				
1	Ochrana vojsk v prostorech radioaktivního zamoření, boření, záplav a požárů po aktivaci jaderných min – průzkum center výbuchů jaderných min – pásem radioaktivního zamoření, boření a požárů – odstraňování následků v centrech výbuchů jaderných min, vyproštění a odsuny živé síly a techniky – úprava komunikací pro manévry – úplná speciální očista vojsk	– vzdušný radiační pz – rrchpz, ženpz – OON svazků, A – ženijní jednotka prcho	NC NŽV NCHV NOO, NŽV, NTAO, NT NŽV NCHV	do
2	Ochrana vojsk před účinky ZHN při překonávání širokých vodních překážek – radiační, chemický, biologický a ženijní průzkum – úprava komunikací čís. přes pásma boření a závalů – zřizování přepravišť – pomoc vojskům při speciální čistotě – odmořování a dezinfekce přepravišť	 rrchpz, HEO žen pz, rotý ženijní prapory ženijní jednotky prcho prot	NOO, NCHV NŽV, NT NŽV NŽV NCHV NCHV	do

Poř. číslo	Základní úkoly a opatření OPZHN	Použité síly a prostředky	Zodpovídá	Doba splnění úkolů
1	2	3	4	5
3	OPZHN druhého sledu za přesunu a na čáře zasažení – radiační, chemický, biologický a ženíjný průzkum – příprava komunikací – odsuny zasažených osob do zdravotnických zařízení – pomoc vojskům při speciální očištění	 rrcphz, HE0 žen pz rota ženijní a silniční jednotky NZ prcho	NCHV, NZV NZZ NZV, NT NT, NZZ NCHV	
4	OPZHN útvarů letecké armády v pásmu vševojskové armády – organizuje se podle situace a nařízení velitele frontu při průzkumu, odsunu raněných, speciální očištění apod.			
5	OPZHN arb: – průzkum ohnisek zasažení – ženijní budování prostorů bojového rozmístění – úprava komunikací pro manévr – zásah odřadu odstraňování následků armády – pomoc při speciální očištění	důstojnické průzkumné hlídky žpr žpr OON č. 2 prcho	NRVD NZV NZV NOO NCHV	
6	Ochrana míst velení před účinky ZHN – průzkum ohnisek zasažení, radiační, chemický, biologický a ženíjný průzkum – ženijní budování nových prostorů rozmístění míst velení – úprava komunikací – zásah odřadu odstranění následků armády ve prospěch míst velení – speciální očištění	důstojnické průzkumné hlídky ženijní a chemické jednotky žr úpravy MV – ženijní jednotky – OON č. 1 – prcho	NOO NZV, NCHV NZV NZV NOO NCHV	
III. Organizace řízení a kontroly plnění opatření OPZHN u vojsk a týlu armády				
1	Plánování opatření OPZHN a zabezpečení proniknutí úkolů do vojsk	– důstojníci oddělení štábu A místa velení	NOO, náčelníci druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb	od do
2	Organizace spojení s vojsky a týlem při obnovování bojovosti a odstraňování následků použití ZHN (podle zvláštního plánu náčelníka spojovacího vojska A)	– spojovací uzly na místech velení, pomocné spojovací uzly, radioreleové spojení	NSV	
3	Vytvoření a stmelení důstojnických průzkumných hlídek řídicích skupin a odřadů odstranění následků (podle zvláštního plánu operačního oddělení)	– vyčlenění důstojníci štábu – určené síly a prostředky OON	Zástupce velitele armády	
4	Kontrola plnění úkolů při obnovování bojovosti a odstranění následků použití ZHN nepřítele (podle zvláštního plánu)	– určení důstojníci vševojskové štábu, druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb	Zástupce velitele	

Náčelník štábu armády (hodnost, jméno)

Náčelník operačního oddělení armády (hodnost, jméno)

Poznámka:

Můžeme použít i pro stupeň front, kde budeme ještě řešit problémy OPZHN letecké armády, vojskových s azků a útvarů a podobně.

u armádní raketové brigády, pohyblivé raketové technické základny a nebo druhých sledů, záloh a týlu armády. Každý odřad odstranění následků armády může současně odstraňovat následky ve dvou ohniscích zasažení jaderným úderem střední ráže, které jsou blízko sebe. Armádní odřad odstranění následků může tvořit: jedna až dvě motostřelecké roty, jedna četa pro hašení požárů, jedna až dvě ženijní čety s ženijní technikou, dvě družstva radiačního a chemického průzkumu, jedno ženijní průzkumné družstvo, jedna četa odsunu tanků, jedna četa odsunu automobilní techniky (v každé četě 7—10 tahačů), zdravotnické síly a prostředky v hodnotě praporek obvyklých, zdravotnické odsunové prostředky a potřebné spojovací prostředky.

Na stupni front mohou být připraveny 3—4 odřady odstraňování následků jaderného napadení, a to na velitelských stanovištích frontu, v raketových svazcích a útvech, v týlových útvech a zařízeních, ve svazcích vševojskové zálohy apod. Každý musí být schopen vykonat záchranné a odsunové práce ve dvou ohniscích jaderných výbuchů velké ráže. K tomu je nutné toto složení každého z frontových odřadů: jeden motostřelecký prapor s organickou technikou, jedna ženijní rota, jedna rota odsunu tanků a jedna rota odsunu automobilní techniky, jedna četa radiačního a chemického průzkumu, několik ženijních průzkumných družstev, zdravotnické odsunové prostředky a prostředky spojení.

Při rozhodovacím procesu máme na zřeteli, že obnovení bojeschopnosti vojsk je úkol náročný jak na organizaci, tak i na čas, potřebný k plnění úkolů. Orientační doba, potřebná pro splnění takových opatření — viz **tabulku 2**.

Podmínkou včasného přijetí rozhodnutí velitele k obnovení bojeschopnosti vojsk a týlu je **správná předpověď ztrát osob**, bojové techniky a hlavních druhů výzbroje, jako podkladu pro zhodnocení bojeschopnosti a stanovení úkolů vojskům po hromadném úderu ZHN nepříteli. Tuto předpověď je schopna připravit vyhodnocovací skupina štábu armády v relativně krátké době, a to do jedné a půl až tří hodin od jeho ukončení (30 až 60 minut — zpracování a předání posledních údajů o jaderných úderech radiačním středis-

kem, 60—120 minut — dokončení předpovědi ztrát po svazcích, ohodnocení bojeschopnosti vojsk). Předpověď radiačních ztrát při činnosti vojsk a týlu v prostorech radioaktivního zamoření může dodat armádní radiační středisko za stejnou dobu. Zprávy, získané průzkumem ohnisek zasažení a hlášením cestou přímé podřízenosti, budou však k dispozici až za 3—6 hodin, v závislosti na rozsahu ztrát u vojsk.

Z toho důvodu bude nutné, aby se velitel armády rozhodoval v první fázi především podle znalosti situace v ohniscích zasažení vojsk a podle předpovědi ztrát, která bude postupně upřesňována a konkretizována. Nedostatkem při předpovědi je, že pro posouzení bojeschopnosti vojsk v některých případech bereme v úvahu jen okamžité ztráty, nikoliv ztráty do konce prvního dne po jaderném úderu. Tím dochází k podhodnocování ztrát na živé síle a ke zkresleným závěrům o bojeschopnosti zasažených vojsk po ukončení odstraňování následků použití jaderných zbraní.

Předpověď okamžitých ztrát je vhodně porizovat pouze na taktickém stupni, kde trvá shromáždění údajů o skutečné situaci po úderech kratší dobu (do 2 hodin). Na operačním stupni musíme předvídat ztráty, které vzniknou na živé síle do konce prvního dne po výbuchu. Tím dostaneme velitel svazu reálnější obraz o bojeschopnosti zasažených vojsk a týlu.

Posuzování bojeschopnosti zasažených svazků musíme hodnotit na základě počtů vyřazených základních a rozhodujících bojových jednotek (motostřeleckých, tankových praporů, dělostřeleckých, raketometných a protitankových oddílů, oddílů vojskových raket a míst velení) současně s posouzením celkových ztrát u svazků v procentech (Oper-51-4, str. 151). Obě hlediska je třeba posuzovat souběžně a vzájemně je zvažovat a srovnávat. Jedině tak můžeme dospět k reálnému zhodnocení bojeschopnosti svazků zasažených jadernými údery nepříteli. Další zásadou při hodnocení bojeschopnosti na stupni vševojskové armády je posouzení stavu bojeschopnosti pluků. To má význam při určování bojových úkolů divizí, protože bojeschopnost divizí závisí na bojeschopnosti jejich pluků.

Ochrana proti zbraním hromadného ničení nabývá v systému zabezpečení operace (bojové činnosti) stále více na svém významu. Zabránit zasažení anebo snížit následky použití ZHN na vojska a týl musí být základní povinností velitelů a štábů všech stupňů. Zachování bojeschopnosti vojsk a týlu po hromadném použití ZHN a odstranění následků v krátkých časových lhůtách zbude základní podmínkou splnění stanovených cílů operace a boje.

Tabulka 2

**Orientační doba, potřebná pro splnění opatření
k obnově bojeschopnosti vojsk a odstranění následků po použití ZHN nepřítel**

Opatření	V armádě (hodin) při průměrných ztrátách v %				Ve frontu při průměrných ztrátách v %			
	do 30	30-50	50-70	více 70	do 30	30-50	50-70	více 70
Soustředění a hodnocení údajů o jaderných, chemických a biologických úderech	4-5	5	5-6	6-8	6-7	7-8	8-9	10-12
Průzkum ohnisk a prostorů hromadných ztrát	3-4	4-4,5	4-4,5	5-6	2-3	5-6	6-8	8-10
Upřesnění původního rozhodnutí velitele k vedení operace	1,5-2	2-3	-	-	2-3	3-4		
Organizace bojové činnosti na základě upřesněného řešení	3-4	6-8	-	-	6-10	12-15		
Obnova velitelských stanovišť	2-3	3-4	3-5	24	4-6	6-8	10-24	24-48
Vyčlenění bojeschopných vojsk do 1. sledu jako záměna za vojska, která ztratila bojeschopnost	-	-	4-6	5-7	-	-	8-10	10-12
Vyvedení vojsk z ohnisk zasažení	4-5	5-6	6-8	8-10	4-5	5-7	6-8	10-12
Záchranné práce a evakuace zasažených osob a bojové techniky z ohnisk zasažení jadernými, chemickými a biologickými zbraněmi	9-10	8-10	10-12	12-24	9-10	12-24	24-36	36-48
Úplná speciální očista techniky, zbraní a hygienická očista osob chemickými organickými útvary a jednotkami	6-8	12-24	24-36	36-48	12-20	20-24	24-48	48-72
Vytvoření smíšených odřadů	-	-	36-48	48	-	-	48	48-72
Obnovení materiálních zásob a technických prostředků	1,5-2	2-3	4-5	6-8	5	15	20	30